

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 20 (439)

Fredagen den 15 maj 1896.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

9:de årg.

Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5.— Iduns Modet., fjortondagsuppl. » 5.— Iduns Modet., månadsuppl. » 3.— Barngarderoben » 3.—		Byrå: Klara södra kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.	Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Nordling.	Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lös:n:r endast för kompletteringar.)	Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad total stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad
---	--	--	---	---	--

Katarina Larsson.

Till det galleri af kvinnogestalter, som Idun under årens lopp sammanfört, vilja vi i dag foga bilden af en trogen »syster», hvilken ägnat alla sina krafter åt de lidande och som gjort detta med det varmaste nit och offervillighet, ännu sedan locken grånat och hvarje steg helt visst känts mödande tungt: bilden af sjuksköterskan *Katarina Larsson*.

I raden af mera bemärkta och framskjutna personligheters namn skall kanske en sjuksköterskas förefalla temligen ringa. Men må vi då betänka, att en trogen pliktuppfyllelse, ej rang eller yttre glans, är ett lifs största heder, och att arbetet mer än något annat *adlar* sin utföware.

Sjuksköterskan vid Serafimerlasarettet i Stockholm, Katarina Larsson, är väl förtjänt af den hedersbevisning, som kommer henne till del genom en plats i Iduns porträttgalleri. Hon föddes d. 5 oktober 1834 på en egendom i mellersta Sverige och gaf sig ingen ro, förrän hon, vid mognad ålder, antagits till sjuksköterska vid kungl. Serafimerlasarettet. Det är också inom dess murar, hon utfört sitt själfuppoffrande arbete i människokärlekens och barmhärtighetens tjänst.

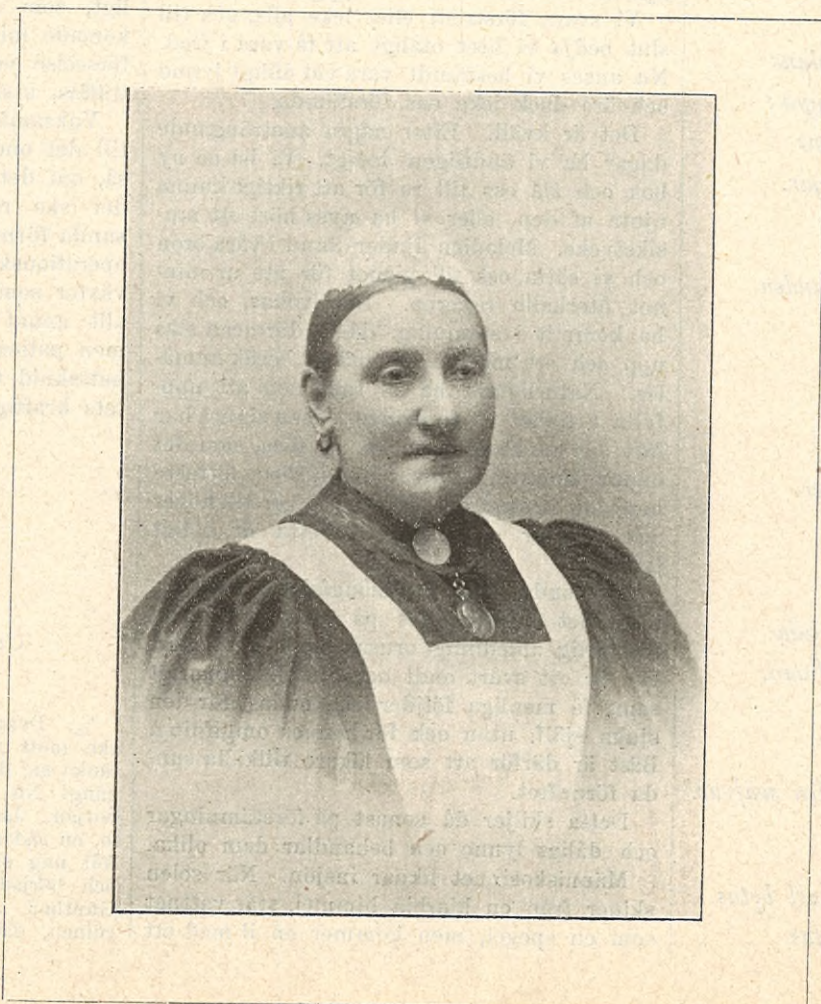
Ett af kvinnans skönaste verksamhetsområden är onekligen sjukvården, och ett vackert tidens tecken är, att i dennas tjänst till och med de höga glömma sin börd för att kunna vara till hjälp vid de lidandes sida. Men sjuksköterskans kall är äfven mödosamt och svårt: hon må

ste vara beredd att, när helst en sjuk eller döende påkallar hennes närvaro, stundom midt i natten, ej undandraga sig att dela de mörka stunderna vid plågas läger.

Och hvilka kraftiga nerver fordras det icke för att dag och natt vaka vid sjuksängarne, se sina medmänniskors blod flyta, höra i sina öron de hjärtslitande jämmerropen från kvalda läppar! Hvilken själsstyrka och kallblodighet kräfvast ej för att utan förfäran vara vittne till de scener, som utspelas på dödslägren! För mången förefaller kanske detta sinnelugn som hårdhet, men i grunden är det de ömmaste själarnes själförnekande heroism.

Med anledning däraf, att Katarina Larsson den 1 maj innevarande år varit i Lasarettets tjänst i 30, år öfverlämnades till henne denna dag kungl. Patriotiska sällskapets stora guldmedalj för långvarig och trogen tjänst genom generalmajoren O. M. Björnstjerna, kungl. Lasarettetsdirektionens ordförande, med följande hjärtevarma ord:

»Trettio år hafva i dag förflutit, under hvilka ni oafbrutet ägnat eder åt vården af lidande och sjuka på Serafimerlasarettet. Troget och kärleksfullt har ni under hela denna långa tid fullgjort edert ansvarsfulla och mödosamma kall, de senare åren liksom äfven intill denna stund såsom förestånderska på den talrikaste afdelningen inom Lasarettet. Mången sömnlös natt har ni tillbragt bland de sjuka, men också månet li-

Se jordens ringa planta
I daggens gråt hon ler,
Och ständigt flere blommor
För hvarje dag hon ger.

Ju längre spåda roten
I mörka jorden går,
Dess mer, i blommor smydd
Mot höjden stängeln när.
E. Hammarstedt.

dande har ni sökt lindra genom er ömma och kärleksfulla vård, för hvilken en tack-sam blick varit den enda, men kanske för edert hjärta den bästa lönen.

Den nyare tiden ställer allt högre fordringar på sjuksköterskan liksom på sjukvårdsanstalterna. Men i det nyuppståndna lasarettet har ni förstätt att lika väl fylla er plats som inom det gamla. Lasarettsdirektionen, som på denna för eder minnesvärda dag har velat gifva eder ett bevis på sin högaktning och det värde, den sätter på eder trogna tjänst, har för eder utverkat den högsta belöning, som Patriotiska sällskapet utdelar för långvarig och trogen tjänst, dess stora medalj i guld. Det är för mig en sann tillfredsställelse att få öfverlämna den åt eder, som tack för hvad ni verkat. Mätte Herren gifva eder hälsa och välgång och den samvetsfrid, som endast tillkommer den, som redbart uppfyllt sina plikter. Gud vare med eder!»

Gud vare med eder... I denna önskan på den trogna »systemens» hedersdag instämma helt visst alla svenska kvinnor, då de nu möta hennes bild i »sitt eget blad». Porträttet är nytaget för våra läsarinners räkning, och den gyllene hederspenningen pryder där för första gången den varm-hjärtade bärarinnans bröst.

E. S—g.

Våraston.

Mot aftonskymningen det lider
I vårens unga gryningstider.
Med saktad rytm och bleknad glans
Mot uddens bräddar böljan gungar;
Det fläktar genom björkars krans
Och genom dunkla granars dungar.

Än flammar där på andra stranden
En återglöd af aftonbranden,
Och hvita sippors hvita snö
Sin rikedom på jorden tömmer;
Likt leenden af fröjd de strö
Emot det lif, som ännu drömmar.

Än jordens krafter dagen bida,
Och ljudlöst kvällens timmar glida
Från skymningens till nattens famn.
I kylig blekhet himlen bäfvar,
Och »vårens» underbara namn
Som hviskning blott kring jorden sväfvar!

Snart hviskningen till storm skall bytas
Och väntans långa tystnad brytas

Af vårens stora jubelkör!...

I stum förbidan kvällen glimmar; —
En paus, där intet missljud stör
Den unga vårens gryningstimmar!

Ellen Lundberg,
f. Nyblom.

Förstämningar eller dåligt lynne?

Finns det något, som i högre grad än dåligt lynne stör harmonien i våra hem och i vårt umgängeslif?

Hvad är då orsaken till detta, hur yttrar det sig, och hur bör det bekämpas?

Vi ha fått ett bref, som innehåller underrättelsen om en väns sjukdom, en ekonomisk förlust eller en grusad förhoppning. Omedelbart efter mottagandet af en sådan jobspost blifva vi utkallade till måltiden eller måste visa oss i något annat sällskap. Sinnet har icke hunnit komma i jämvikt, vi äro förstämde och sakna resonans för samtalen omkring oss. Hur dömas vi för detta? Naturligtvis som lidande af dåligt lynne.

Vi ha icke fått något bref, utan i stället något viktigt att tänka på, en fråga, som söker sin lösning, en plan, hvilken skall utföras. Åter tvingas vi af omständigheterna att lämna ensamheten. En vänlig själ anser sig böra hålla oss sällskap och pratar om ditt och datt, allt under det vår trötta hjärna arbetar med sina uppgifter.

Vi svara förströdt eller icke alls, och till slut bedja vi litet otåligt att få vara i fred. Nu anses vi bestämdt vara vid dåligt lynne och äro dock icke ens förstämde.

Det är kväll. Efter några ansträngande dagar ha vi ändtligen ledigt. Vi ha en ny bok och slå oss till ro för att riktigt kunna njuta af den, eller vi ha nyss hört ett musikstycke. Melodien ljuder ännu i våra öron och vi sätta oss till pianot för att ur minnet återkalla tonerna. Det lyckas, och vi ha kommit i stämning, då — dörrarna slås upp och ett mindre angenämt besök anmäles. Naturligtvis ha vi takt nog att uppfylla artighetens fordringar, men sinnet har fått sig en liten retsticka, en flisa, som det ömmar omkring, och vid första, äfven lättaste beröring brusar det öfver och ger till höger och vänster små stygn. Detta är dåligt lynne.

Det onda kan ha mångfaldiga orsaker, men det ingenkännes på lusten att utan förklarlig anledning brusa upp och stickas. Det är ett svårt ondt och kan bli långvarigt samt få menliga följder icke endast för den sjuka själf, utan ock för hennes omgivning. Bäst är därför att som läkare tillkalla sunda förnuftet.

Detta skiljer då genast på förstämningar och dåligt lynne och behandlar dem olika. Människosinnet liknar insjön. När solen skiner från en klarblå himmel, står vattnet som en spegel, men kommer en il med ett

grått moln, som döljer solen, då skiftar sjön i dystra färger och vågorna häfva sig. Så får det dock ej långa stunder se ut i våra själar. Förnuftet framkallar minnet, och om än molnet fortfarande gömmer solen, så påminnas vi dock om att den lyser bakom sin gråa slöja.

En af vårt lands vise, Erik Gustaf Geijer, tackade Gud på sin 61:a födelsedag för det lifvande ljuset, den rena luften och det friska vattnet, för hälsa och dagligt bröd, och om vi vid sorgebudskap ej ha allt detta att tacka för, så säger oss dock förnuftet, att vi alltid ha mycket kvar, äfven om vi mist något, och ett tack för hvad som är drifver fortare bort förstämningen än vinden förmår skingra molnen.

Det dåliga lynnet affärdas icke så lätt. Sunda förnuftet får, som en klok läkare ägnar och anstår, först undersöka lokalen för det onda. Det skall då snart nog finna, att här är det jaget själft, som blifvit angripet, och får därför taga reda på patientens ställning till detta sitt jag.

Är hans lifsåskådning den, att människan i försakande af sig själf på högre områden finner sitt jag, då är det dåliga lynnet en otrohet mot denna lifsuppgift, ty att försaka består ej, som mången menar, i afhållsamhet från vissa nöjen eller njutningar, det består helt enkelt i att glömma sig själf. Men detta är något så svårt, att, när det tages på allvar, det godt kan motsvara både tagelskjortan och det heta vaxet.

Är åter sjuklingen af den åsikten, att själfhäfvelse på hvarje område är rätt, ställer förnuftet fram den frågan, om det är rättvist att låta den oskyldige böta för den skyldige. Borde icke den, som kom olägligt, som störde min njutning eller öfverkursade mina planer, känna följden af sin förseelse och ej den förste bäste, som påträffas, utsättas för min vrede?

Vaksamhet är af nöden, men som roten till det onda är det egna högmodiga jaget, så, om det onda verkligen skall botas, måste det ske redan i barndomen, och då får sunda förnuftet kanske till och med använda operationsknifven för att få bort så fula utväxter som snarstuckenhet, surmulenhet och allt annat högmodets otyg. Det smärtar, men patienten kommer för lifvet i tacksamhetsskuld till den, som i tid talade förnuftets kraftiga språk.

Amanda Leffler.

I maj.

Utdrag ur Lillys dagbok.

Af Agathe Lind.

⁴/₅. Denna dag måste antecknas! Jag har kanske mött min lycka!! Det är nog hemskt att tänka sig det, men så roligt, så roligt på samma gång! Nu skall jag beskrifva alltsammans från början. Jag hade just slutat »Gäslisa» i f. m. (o, en sådan rolig bok!) och min egen värld föreföll mig så tröstlöst tråkigt, att jag slöt ögonen och började drömma om Josephine och greffe Günther. Jag såg dem så tydligt vid den gamla ruinen, där de ändtligen funno hvarandra och

tröst! Hur det sedan kändes, när jag träffade honom och han omfamnade mig, kysste mig på pannan och kallade mig: »sin lilla kära svägerska», — det kan jag icke beskriva, det var för fasansfullt! Jag förstår bara icke att jag lever ännu, men länge till blir det icke, det känner jag. På min dödsbädd skall jag försegla denna bok och testamentera den till Mia, så hon får veta, att det är hon som har vållat min död, — hon och han! O, jag har hatat dem, hatat dem, men när man känner sitt lufs slut nalkas, då blir man mildare till sinnes, och nu kan jag önska dem allt godt!

Mia! På din bröllopsdag, o, då kan du gärna lägga en krans med vita rosor på min graf och tänka på stackars lilla Lilly, för hvilken kärlekens röda rosor aldrig blommade, — de fröso bort under en frostnatt i lifvets maj.

^{28/5}. Jag tror att jag skriver litet idag med; det har blifvit en sådan vana för mig att kläda mina tankar i ord. Mia och kapten tänka blott på hvarandra, och föräldrarna äro så förtjusta i sin måg, att ingen märker, hur jag lider, hur jag bleknar och tynar bort.

Mia talar mycket med mig om sin lycka, — gamla, förståndiga Mia, — det är bra underligt!

Han hade friat och fått ja på ridten sist. Det var kaptenen (jag kommer aldrig att kalla honom Gustaf!), som hade bedt pappa följa med och taga hand om mig, för att han skulle få vara ensam med Mia. En sådan skamlig komplot! Men, tänk, de blefvo icke i tillfälle att kyssa hvarandra förrän dagen därpå; det är då det värsta jag hört! I morgon skall här bli eklateringsmiddag; kan jag öfverleva den dagen? De skola gifta sig redan i höst.

^{31/5}. Sista maj, det är förfärligt hvad tiden flyr! Gustaf har rest idag, så nu är Mia nog litet melankolisk, men så glad ändå. Hon har talat om för mig, att Gustaf och hon hade träffats för flere år sedan och tänkt på hvarandra redan då, men så skiljdes de åt, innan det hann blifva något utaf. Så egendomligt, så romantiskt, att de nu skulle mötas igen och finna hvarandra!

Han håller på att blifva skallig, jag undrar om Mia har märkt det?

Att man kan bära en sådan sorg som min, att man kan lefva med ett brustet hjärta, det undrar jag ofta öfver. Men hela den yttre världen är död för mig, och Gustafs och Mias lycka är mitt enda intresse, den enda ljuspunkten i min lefnads mörka natt.

(Senare, — läggdags). Tänk, i kväll fick jag bref från moster Tekla, däri hon bjuder mig ned till Göteborg på några veckor i juni månad. Kusinerna från Finland skola också komma dit. Pappa och mamma ha sagt, att jag får resa. O, så roligt! Hurra, hurra! Men, — hvad nu, slår klockan redan tolf! Maj är slut, — lefve juni!

Att blifva sjuksköterska.

En praktisk vägledning för unga kvinnor vid valet af lefnadsbana.

På uppdrag af Idun utarbetad af *Fru Brita*.

(Forts.)

Vid *Sabbatsbergs sjukhus* fordras för att blifva som elev antagen blott vitsord om god hälsa, goda kunskaper och godt uppförande samt en ålder af 21—35 år (hvarifrån dock kan göras undantag). Ansökan insändes till föreståndarinnan vid sjukhuset (f. n. fru Geijer) före den 15 mars och 15 sept. hvart år och skall åföljas af läkarebetyg enligt formulär och egenhändigt ifyllt formulär, redogörande för sökandens förra sysselsättning m. m., samt prästbetyg. Formulären tillhandahållas af föreståndarinnan på begäran och hafva följande innehåll.

Formulär att egenhändigt ifyllas af den som söker inträde såsom sjuksköterskelev vid *Sabbatsbergs sjukhus*:

1. Edert fullständiga namn?
Födelseår och dag?
2. Eder boningsort och adress?
3. Är ni ogift, gift eller änka? Mannens yrke?
4. Edra föräldrars namn och yrke?
5. På hvilket sätt har eder undervisning varit ordnad?
(Läroverk?)

6. Hvilka kunskapsprof har ni aflagt? (Betyg bifogas.)
7. Hvilken är eder nuvarande sysselsättning eller anställning och huru länge har ni haft den?
8. Hvilken sysselsättning har ni förut haft?
9. Angif två trovärdiga personer, hvilka kunna lämna upplysningar om eder omdömesförmåga, föregående vandel, anlag för sjuksköterskekallet och karaktärsanlag. (Har sökanden förut innehaft någon tjänst, bör om möjligt senaste husbonde vara den ena af dessa båda personer.)

Formuläret för läkarbetyget har följande 8 frågor.

1. Är det eder bekant, huruvida inom hennes släkt förekommit någon ärftlig sjukdom såsom sinnessjukdomar, fallandesot m. m.?
2. Huruvida äro hennes kroppsbyggnad och muskelsystem?
3. Har hon någon missbildning?
4. Har hon god syn och hörsel?
5. Äro hennes lungor och hjärta friska? Äro bukens och underlivets organ i normalt skick? Bräck?
6. Äro hennes händer och fötter välbildade? Har hon åderbräck, bensår, plattfötter, hudutslag?
7. Anser ni henne, hvad hennes hälsa och kroppskonstitution beträffar, lämplig till sjuksköterska?
8. Känner ni i öfrigt något om henne, hvilket enligt eder tanke kan göra henne olämplig till sjuksköterska?

Lärokursen, hvarvid teoretisk och praktisk undervisning meddelas i de ämnen, som tillhöra sjuksköterskekallet, börjar 1 maj och 1 nov. hvart år, är afgiftsfri och omfattar 12 månader, nämligen 6 månaders egentlig elevtid och därefter för dem, som befinnas fullt lämpliga och ej förut öfverenskommit om endast halfårig kurs, 6 månaders anställning som biträdande sköterska å sjukhuset. Den teoretiska undervisningen är hufvudsakligen förlagd till förra halfåret. Under den egentliga elevtiden får eleven själf bekosta sig bostad, som bör vara i sjukhusets närhet, och uppehälle, hvilket senare kan fås inom sjukhusets lokal mot en afgift af 25 kr. i månaden. Under den 6 månaders anställningen som biträdande sköterska erhålles fritt å sjukhuset såväl bostad, som kost, tvätt och ljus samt 100 kr. aflöning.

Hvar tredje natt är vaknatt, då sköterskan dagen därpå likväl får förrätta sina sysslor som vanligt till kl. 5 e. m., då hon blir ledig.

Vid *Sabbatsbergs sjukhus* lär arbetet i allmänhet vara ganska strängt.

Röda korsets sjuksköterskehem (Mäster Samuelsgatan 60) mottager till elever endast svenska kvinnor af evangelisk trosbekänneelse, hvilka ådagalagt godt uppförande, hafva god hälsa, godt och välvilligt sinne, allvarlig håg för sjuksköterskekallet och i öfrigt för detsamma lämpliga egenskaper, hvarjämte de skola hafva åtnjutit nöjaktig skolundervisning. Åldersgränsen är mellan 21—30 år, undantag göras dock härifrån. Ansökan inlämnas till hemmets föreståndarinnan före januari månads utgång för den kurs som börjar d. 1 maj, och före juli månads utgång för den kurs som börjar d. 1 nov. Sökanden underrättas minst en månad före kursens början, om hon antagits eller icke.

Vid ansökans afämmande, hvilket helst bör ske af sökanden personligen, bifogas prästbetyg, läkarebetyg, intyg om skolundervisning, betyg öfver förutgången tjänstgöring i sjukvård eller annorledes, samt uppgift om föregående lefnadsförhållanden, sistnämnda uppgift samt läkarebetyget enligt formulär, som på begäran erhålles af hemmets föreståndarinnan. Dessa formulär skilja sig

endast helt obetydligt från de vid *Sabbatsberg* använda. De, hvilka antagits till elever, skola genomgå en elevkurs under sex månader, däraf en månads profkurs, efter hvilken profkurs de, som visat sig sakna håg och fallenhet för sjukvård eller i öfrigt befunnits mindre lämpliga, skola, efter bestämmande af hemmets läkare och föreståndarinnan, upphöra att deltaga i kursen och afflytta från hemmet.

Elevernas undervisning är teoretisk och praktisk samt lämnas afgiftsfritt. Den förra meddelas af hemmets läkare och föreståndarinnan, den senare under tjänstgöring vid något af Stockholms större sjukhus. Under elevtiden bo eleverna i *Röda Korsets sjuksköterskehem* och erhålla där utom bostad jämväl eldning, belysning, kost, tvätt, läkarevård genom hemmets läkare och den medicin, som af honom föreskrifves. Vid inträdet i hemmet erlägger ordinarie elev 200 kr. af hvilket belopp 150 kr. återbetalas i det fall, att eleven efter profmånadens slut afgår. (Extra elever mottagas mot en afgift af 300 à 400 kr. och ha efter slutad elevtid rättighet att afgå.) Då elev med godt vitsord genomgått sin teoretiska och praktiska lärokurs samt i öfrigt befunnits lämplig, antages hon till sköterska i *Röda Korsets tjänst* och är då skyldig att tjänstgöra ytterligare 6 månader som undersköterska vid ett af styrelsen bestämdt sjukhus (vanligen *Sabbatsberg*) mot fri bostad och i öfrigt samma förmåner som i sköterskehemmet och dessutom kontant lön till det belopp, som är för samma sjukhus fastställt, f. n. 100 kr. Efter utgången af denna tid är den då utbildade sköterskan förpliktad att under 1 år kvarstå i hemmet tjänst och tjänstgöra antingen å allmänt sjukhus eller i privatvård, hvilket senare vanligen är fallet, och i hvilket fall hon bor i sköterskehemmet. Äfven skall hon under 6 veckor ytterligare genomgå en kurs vid enskild klinik, för närvarande d:r *Carolina Widerströms*.

Efter detta andra års slut har sköterska rätt att skilja sig från hemmet och efter godtfinnande ägna sig åt privatvård eller sjukhusvård. För privatvård uppbäres i allmänhet 2,25 pr dygn, för ensamt natttjänst 2 kr., för ensamt dagtjänst 1,50 och för enstaka skötning 1 kr. För sjukvård betalas 250 à 300 kr. pr år; för afdelningssköterska och för öfversköterska uppgår dock lönen till 400 à 600 kr.

Stannar åter sköterskan kvar i *Röda Korsets tjänst*, är hon skyldig att tjänstgöra i sjukvård 270 dygn om året, när och hvar föreståndarinnan bestämmer, men får ej utan hennes medgifvande åtaga sig sådant uppdrag. Samma förmåner med afseende å husrum, kost, m. m. åtnjutas som under elevtiden, hvarjämte sköterska erhåller följande till sjukvårdsdräkten hörande persedlar: 1 klädning, 3 förkläden, 3 mössor och 1 hatt pr år samt hvart tredje år en kappa och första året ytterligare en klädning. Dessutom bekommer hon 1 kr. för hvarje dygn, hon tjänstgör i sjukvård. Af detta belopp utbetalas hälften till henne vid hvarje månads utgång, andra hälften insättes för hennes räkning vid hvarje kvartals slut i någon allmän penninganstalt, som af styrelsen bestämmes. Tjänstgör sköterska mer än 270 dygn om året, uppbär hon hela afgiften, men skall däraf afsätta 50 öre om dagen att fruktbargöras såsom nyss är sagdt.

Sköterska skall afflytta från hemmet 3

Stor Vår-Realisation!

Från o. med 22 april till 15 maj realiseras ett större parti Glas o. Utskottsporslener samt öfriga Husgerädsartiklar, passande för Bouppssättningar till sommarnöjen, såsom knifvar, gafflar, skedar, brickor, brödkorgar, koppar — emaljerade och förtennta kokkärl, grytor, stekpannor, mortlar, kaffekvarnar, kaffebrennare, hinkar, baljor, lerkärl och borstar m. m.

Ods! Af en händelse finnes ett parti Tapeter och Rullgardiner, som bortslumpas.

Aktiebolaget Svenska
Husgerådsmagasinet

17 Tegnérsgatan 17, hörnet af Döbelng.

månader efter uppsägning, gjord af hemmets styrelse när som helst, men af henne själf icke före utgången af andra årets vistelse vid hemmet. Styrelsen äger dessutom rätt att genast från hemmet och, efter hemställan till Röda Korssets verkställande utskott, ur föreningens tjänst skilja sköterska, som ådagalagt klandervärdt uppförande. Vid afflyttning från hemmet utfår sköterskan sitt tillgodohafvande hos hemmet, men skall lämna ersättning för utbetkomna ännu brukbara persedlar, hörande till sjukvårdsdräkten.

Röda Korssets alla sköterskor äro, så länge de kvarstå i föreningens tjänst, skyldiga att, om riket blifver inveckladt i krig, inställa sig till tjänstgöring på tid och ort, som af Röda Korssets verkställande utskott bestämmes.

För närvarande användas Röda Korssets sköterskor mest i privatvård.

(Slut i nästa n:r.)

Vårstök.

Till hjälp och ledning för den oerfarenhet, som dels ofta röjer sig i »Iduns frågoafdelning», dels är oåtskiljaktig från en ung husmoders första stapplande steg som regentinna i eget rike, meddelas här nedan några allmänna råd, som kanhända kunna komma till pass vid den pågående och förestående vårrengöringen. Råden göra ej anspråk på att vara de ofelbert bästa i ämnet, men där en ung fru ej tänkt på att inhämta en mors lärdomar, eller där sådana ej stå att få, kunna dessa råd möjligen bli till nytta. Först då några ord om

Rummens rengöring.

Husmodern gör väl i att själf afdamma, undanstå eller nedplocka i en klädskåp, med mellan- och öfverläggande af tidningar, alla stora och små saker af värde och prydnadsföremål, som antingen stå lösa eller hafva sin plats på hyllor etc., innan hon släpper rummen, i den tjänande systemens våld. Därefter kommer ordningen till gardinernas nedlyftande och — när meningen är att taga bort dem — lösande från gardinbräderna och ordentliga sammanvikande. Sedan uttagas fönstren. Där klistring af innanfönstren förekommer, blötes på morgonen på pappersremsorna med en väl fuktad trasa. Härigenom aflägsnas papperet sedermera utan svårighet och bägarne äro lättare rengjorda på hösten; dessutom är det ordentligare och trefligare att se fönsterna bäras undan, frigjorda från papper och bomullslister. En bestämd tillsägelse bör ges att allt papperskräp, fönstervadd och tätningslister hopsamlas på ett ställe och lägges i »Myrornas påse» eller i sophinken, men på inga villkor utkastats genom fönstren, såsom, illa nog, mängden har för sed att göra i en hastig vändning.

Möblerna, så vidt möjligen kan ske, lyftas nu ur rummet och de ej flyttbara, liksom speglar och bokhyllor, öfvertäckas, sedan dammet från dem aflägsnats. I rummet förvarade böcker afdammas med en lätt smäll och torkning; där deras mängd omöjliggör deras flyttning ur rummet, tagas några få i sender ur hyllan, dammas, liksom ock deras plats, och installas åter. När så skett med hela bokförrådet, öfvertäckes hyllan med ett lakan. Fönstren stå naturligtvis öppna under dylik damning, och på det att de, som hålla på därmed, ej skola utsätta sig för förkylning, är det husmodrens skyldighet att se till, att de arbetande äro varmt klädda, särskildt om fötter och ben, och att de hafva duk öfver hufvudet, så väl för dammens skull som till undvikande af tand- och öronvärk. Här må vara platsen att anmärka, att det hus ser mera värdadt ut, där tjänarinnorna, äfven på stökddagar, äro ordentligt och snyggt klädda och se rena ut, än om de möta oss i mindre värdad klädsel.

När fönstren kunna öppnas, kommer turen till mattorna, som nu äro fria, då de flesta möblerna äro utflyttade i ett annat rum. Äfven här må en anmärkning tillätas. Tamburen är vanligen den enda plats, dit möblerna kunna föras dylika stökddagar, och i hus, där det tillåtes att de piskas i förstugorna eller där det finns piskbalkonger — och hvarför finnas ej sådana i alla hus — är det

ju gifvetvis vigast att de stå i tamburen. Men främmande människor, och alltid kommer någon främmande sådana dagar, eller bud, brefbärare och andra komma i tamburen. En viss prydlighet och reda kunna iakttagas med det dit utflyttade bohaget, så att ej den inträdande mötes af en allt för brokig samling eller stötes af det oordnade skick tamburen befinner sig i. Men vi återgå till mattorna. Äro de lösa, hopvikas de och rullas noga tillsammans, och äro de fastspikade, lösgöras de sakta t. ex. i ett hörn först. Härefter har man till hands en stark, trubbig knif eller annat verktyg med rak ej hvass kant. (En grof s. k. fiskknif med afbruten udd är förtäfflig.) Knifven föres under mattans kant och riktas mot spikarne, hammaren slår mot knifvens skaft och spikarne bändas ledigt upp, utan att mattan på minsta vis skadas. Möjligen afbrutna, i golfvet kvarsittande nubbar borttagas, före skurningen, med en tång. Mattorna vikas ordentligt ihop efter sömmarne och sammanrullas för att omhändertagas af arbetsinrättning, bolag eller annan vidtalad rengörare. Där man själf har ett ord med i laget, bör man tillse att rotingar eller spön ej ha hvassa spetsar, ty därigenom sönderslitas mattorna, äfvenså bör man tillsäga att mattorna piskas kraftigt på afvigsidan, så att allt dammet drifves ut, och sedermera lättare på rätan, hvarefter de noga sopas, vädras och hopläggas till förvarande på svalt ställe, omgifna af tidningspapper och kamferbitar, grof tobak o. d. (Obs: då mattorna påläggas om hösten och äro spända på golfvet, är det mycket bra att strö s. k. smörsalt öfver hela mattan och därefter väl sopa densamma; färgerna bli klarare af saltet och löst damm upptages därpå och följer bort tillsammans med saltet vid sopningen. En sopning med salt gör godt då och då under vinterns lopp.)

Underlaget af mattpapp hopsamlas och får sedermera sin varsamma, men ej lösliga piskning och sopning, hvart ark för sig, på båda sidorna nere på gården, innan det undanlägges för sommaren. Har man något stort skyнке, ett par söndersprättade säckar t. ex., att lägga under och breda öfver den rensopade pappen med, är detta högeligen att rekommendera, i annat fall kunna mångdubbla lager tidningar göra samma tjänst.

I hus, där ej piskning tillåtes i förstugorna, exempelvis här i Stockholm på sina ställen, piskas nu möblerna i det tomma rummet, hvarefter de åter ställas öfverbreda i andra rum. Vid möbelpiskning får ej glömmas, att i resårer, emellan sadelgjordar och på kanterna under sitsen på soffa och stolar samlas mycket damm, som genom sopning och slag af en viska kan borttagas, och torkas efteråt med ett sämskskinn eller med den numera i handeln förekommande sorten väfda dukar, som äro jämförliga med sämskskinn. Att väl torka i hörn och veck med dylika dukar är ett mycket godt sätt att damma de piskade stoppade möblerna.

Askan tages ur kakelugnen, som noga ursopas, liksom ock ofvanpå och bakom densamma. Listverk och kanter kring tak och ofvan dörrarne sopas och dammas, och bör härvid ihågkommas att dylikt listverk merändels är fabricerad af gips och således är skört och bräckligt, hvadan försiktighet är att anbefalla vid nedsopning; det samma gäller med kulor och dylika grannlåter på kakelugnskransen, som lätt lösnas. En långskaftad fjädervippa är bra för sådan sopning, väggarne dammas med en öfversatt sopborste med långt skaft.

Nu vidtager den s. kringtvättningen, som egentligast bör riktas mot fönsterfodren och bägarne, så utan som innan och emellan, då fönsterblecket utanför ej heller bör utelämnas. Till oljefärg äro trasor af gamla ylletröjor och strumpor bra, de hålla sig längre fuktiga och vatten är hvad som bör undvikas på dörrar, fönsterplattor o. s. v. Mjuka linne- eller bomullstrasar (rena) användas till gnidning och torkning efteråt, så att ytan blir fullkomligt blank igen. Som oljefärg tar skada af ofta upprepade tvättningar, böra fördenskull i dagliga lifvet alla medel användas, som göra målningens tvättande så sällan som möjligt af nöden. Det första och bästa är att tillse, att panelnarnes kanter dagligen hållas dammfria, och att emellanåt med en lätt fuktad, ren trasa hastigt öfverfara mera handterade ställen, hvarefter man genast gnider det torrt. Härigenom behöfver man aldrig ligga hårdt eller gno på oljefärg och sålunda bevaras den i godt skick för lång tid. När så hvarje vinkel och vrå, dammens, malens och husspindelns favoritplatser, fått sin puts och tillsyn, skuras golfvet.

Järnluckorna för kakelugnen blankas upp med blyertz, rent papper lägges i eldstaden, som sedan är i ordning att bli förvaringsrum för sylt-

burkar, undansatta lampor eller hvad helst som är lämpligt i olika hushåll.

Under det att golfvet torkar, renskuras växternas krukor, bladen tvättas och torkas för att vara i ordning att på rena fat intaga sina platser i de rentvättade fönstren eller i öfrigt på sina respektive platser.

Träverket på möblerna gnides med sämskskinn eller rena, mjuka trasor, och när golfvet är torrt, inflyttas möblerna och allt återtar sitt gamla utseende. Rena, lättare gardiner göra ett godt och behagligt intryck, men är man i beredskap att flytta ut på landet, kunna vinterns hvita gardiner, väl luftade och borstade, göra tjänst för en vecka eller par ännu, hellre än att man skall gå utan gardiner. Bell.

Iduns läkarartiklar.

(Eftertryck förbjudes.)

VIII.

Psykoterapi

eller

behandling af sjukdomar med hypnos och suggestion.

Af Doktor Otto G. Wetterstrand.

(Forts. och slut.)

Jag hypnotiserar ofta, fortsatte B., de lungsjuktiga, ej för att suggerera tuberkeln att försvinna, men för att skänka den sjuke nattens hvila och sömn, jag återställer aptiten, jag lindrar hostan, jag minskar oron. Jag undertrycker smärtor, och då jag gör detta, tror jag mig kunna inverka välgörande; jag lindrar och tröstar, om jag icke kan bota; då jag sålunda modifiera terrängen, ökar jag den sjukas motståndskraft, och jag förlängsammar, om jag icke hejdar, sjukdomens utveckling. Och medicamenterna, kan man fråga med Bernheim, uträta de mera? Hvad här yttrades rörande lungkot, gäller också om många andra svåra, smärtsamma, obotliga sjukdomar. Suggestionen inverkar symptomatiskt, d. v. s. den behärskar ett eller annat symptom, utan att sjukdomens gång därför vare sig hämmas eller påskyndas. Så t. ex. kan ett så plågsamt symptom som törsten i sockersjuka betydligt reduceras, stundom fullkomligt försvinna. Vid smärtsamma ryggmärgssjukdomar, vid reumatism och gikt kan suggestionen skänka betydlig lindring. Den är i stånd att gifva en lugn och smärtfri död, men den måste förut under en tid användas, så att den sjuke hunnit vänja sig därvid. Att vid tillfälle af svåra smärtor, ytterlig oro etc. gripa sig an med suggestionens användning är icke räddligt, ty då misslyckas man vanligen. Man måste därför välja en tid af jämförelsevis lugn, då det första försöket göres. Det är omöjligt att uppräknas alla de kroniska sjukdomar, där suggestionen visat sig kunna verkamt lindra eller upphäfva ett eller annat svårt sjukdomssymptom. Följande äro de sjukdomar, dem erfarenheten från en mängd läkare i alla länder visat kunna behandlas med största framgång.

De tre stora nevroserna, *epilepsi*, *hysteri* och *neurasteni*, kunna gynnsamt påverkas, och en hel del fall af dessa sjukdomar är botad.

Hvad *epilepsien* vidkommer, måste hypnosen vara särdeles djup, det somnambula tillståndet måste kunna framkallas, om någon kur skall komma i fråga. Sjukdomen får ej vara för gammal och den får ej, om något skall vinnas, ha orsakat rubbningar af själsförmögenheterna, som ju anfallen, när de komma mycket ofta, ej så sällan göra. Bäst lyckas man med yngre personer eller barn, där sjukdomen ej varat för länge, och ej så sällan äfven med äldre, där symptomerna af s. k. aua föregå anfallen.

Förändres öfver många sorter. Forsändes hela riket. Begär prisurant.

SPISBRÖD,

C. W. SCHUMACHER
Kgl. hofleverantör. — 17 Norrlandsgatan 17, Stockholm.

Fyllt jämförliga med de engelska, fås hos de flesta specierhandlare i hufvustaden. FÖRSÖK!

CAKES

Men med tålmod måste man gå till verket å båda sidor, så väl patienten som läkaren, om något afsevärdt resultat skall uppnås.

Hysteri lämnar större utsikt att kunna fullständigt botas, ehuru här mängden gång fordras ett otroligt tålmod. Det är en sjukdom, snart sagdt omöjlig att definiera, vissa typer kunna nog uppställas, som dock öfvergå i hvarandra och som uppträda med ett antal symptom, nästan lika stort som det finnes sjuka individer. Det gäller ej så mycket att bortsuggerera det eller det symptomet, hvilket ju rätt ofta lyckas, som fastmer att stärka den psykiska motståndsförmågan och återställa jämvikten i sjäslifvet. Ty hysterien är en sjäslsjukdom, och det är tydligt att psykiska medel framförallt måste användas, för att man skall kunna komma till målet. Psykoterapien är den enda metod, som här kan uträtta något, emedan den vänder sig mot sjukdomen förmedels den sjukens själ; suggestionen, öfningen och uppfostran äro dess medel. En väsentlig sak är alltid att vinna den sjukens förtroende, att med sympati komma honom till mötes och att med deltagande lyssna till hans berättelser.

Neurasteni, den nu så moderna sjukdomen, är också tacksam att behandla. Då de sjuka, som lida häraf, stundom ha en dålig sömn, måste de först lära sig sofva. Man får dock icke tro, att de fall, där sömnen med lätthet kan framkallas, därför äro lätta att bota. I alla gäller det att stödja, att uppehålla det sviktande modet, att vara för den sjuke en ledare, en vän, till hvilken han kan trygga sig. Hos flere neurasteniska och äfven hos hysteriska kunna en mängd symptom förekomma, som så träda i förgrunden, att de utgöra nästan hela sjukdomen, ehuru de uppträda isolerade och täcka så att säga de vanliga symptomerna. Dit höra de olika formerna af tvångsföreställningar, hvad franska läkare kalla »folie du doute» och »délire du toucher», torgskräck, alla möjliga former af sjuklig fruktan, t. ex. för gift, för åska, för eldsvåda, för att åka, för att färdas på ångbåtar, för instängda rum, fruktan för sjukdomar af ett visst slag, t. ex. kräfta, fruktan att rodna eller darra inför människor, rädsla för att ej vid ett visst tillfälle kunna skriva, rädsla för examen och andra pröfningar, t. ex. vid sång, fruktan för att begå själfmord och en hel del andra bisarra former, hvilka alla med framgång behandlats.

Sinnessjukdomar äro icke tillgängliga för denna behandling, detta beroende därpå, att de sinnessjukas autosuggestioner äro vida mäktigare än läkarens, de sitta nämligen så fast ingrodda, att de äro omöjliga att utrota. Vore sinnessjuka suggestibla, hade de ingen sinnessjukdom.

Danssjuka är tillgänglig för behandlingen, om den icke är alltför gammal. Är oron mycket stor och muskelspelet synnerligen våldsamt, är det stundom omöjligt att framkalla hypnos, ehuru suggestionen, efter hvad Bernheim visat, äfven i sådana fall visar sig välgörande. Är sjukdomen mindre häftig, ger den oftast rätt lätt och hastigt vika för suggestionsbehandlingen.

Ryckningar i ansiktsmuskeln s. k. tirconvulsif, och *kramp* inom området för enskilda nerver, om dessa sjukdomar ej äro alltför gamla, försvinna vanligen för suggestionen. Äro de så gamla, att de blifvit till en djupt inrotad vana, äro de oftast omöjliga att bota.

Skrifvarekramp är den vanligast förekommande formen af dessa sjukdomar och erfarenheten visar också, att den kan botas, ehuru ej så lätt, som man skulle tro. Man har näm-

ligen att kämpa med den sjukens djupt inrotade suggestioner, dem han ständigt skapar sig själf. Se här ett fall, som varade fem år och där ingen behandling visade den ringaste verkan, det talar mera än ord. Fig. 1 är skriften före behandlingen och fig. 2 en månad efter behandlingens början.

d 20/5
för b...
Gustaf Menckwitz
d 20/6.

Fig. 1

Fig. 2.

Nervösa darrningar, t. ex. i händerna, så att de däraf lidande frukta att tappa hvad de hålla, kunna lätt botas.

Neuralgier af alla slag äro tillgängliga för suggestionen. Stundom kunna sådana försvinna för alltid efter en kort behandling, stundom komma de tillbaka efter en kortare eller längre tid för att åter gifva vika vid en förnyad behandling, stundom behöfva de en längre tids behandling för fullständig bot.

Sympatiska rubbningar såsom obestämdt, ej närmare definierbart illamående, nedslagenhet, ångslan, oro, obestämda smärtor, kräkningar m. m., som åtfölja andra sjukdomar såsom underlivets och tarmkanalens, äro ofta lätta att bota. Ibland komma de dock åter för att ändtligen ge vika för en ihärdig och tålmodig behandling.

Utom de nervsjukdomar, som fått ett särskildt namn, ges det en hel del, mot hvilka suggestionen med största fördel kan användas, såsom brännande smärtor i hudområdet, öfverkänslighet i huden eller dess motsats, smärtor i de inre organerna m. m. I många sjukdomar kunna nervösa symptom förekomma, de där med lätthet ge vika för suggestionen.

Alkoholism och *morfinism* äro synnerligen tacksamma att behandla, liksom alla de tillstånd, där det finnes ett sjukligt begär efter t. ex. tobak, chloral, sulphonal m. m., med ett ord alla sådana tillstånd, där viljan och energien behöfva sporras. Sant är, att recidiv förekomma, synnerligast i fråga om alkoholismen. Man får ej begära för mycket, ty det finns ju människor med så slapp moral, att de vid minsta anledning återfalla. Många sådana sjuka instängas ju i anstalter, där de vistas i årtal, men utsläppta därifrån genast återfalla. Vid sidan af dessa äro de lyckade kurer dock vida talrikare. Jag känner f. d. alkoholister, som sedan åtta år ej smakat spritdrycker. Morfinisterne recidivera mera sällan, när de en gång blifvit med suggestionen botade.

Alla *sömnens rubbningar* såsom sömnlöshet, gående i sömnen, oroliga drömmar, som verka störande, hastigt uppvaknande ur sömnen under skrik och fruktan, som ofta förekommer hos barn, alla dessa former äro tillgängliga för behandlingen.

Bleksot med alla denna sjukdom åtföljande symptom såsom hufvudvärk, trötthet, trög af-föring, brist på aptit, menstruationsrubbningar m. m., är en synnerligen tacksam sjukdom att behandla, och härom öfverensstämma alla, som ha någon egen erfarenhet. Vanligen efter två, högst tre veckor inträder fullkomlig hälsa.

Menstruationen kan lätt påverkas, vare sig

den är för riklig eller sparsam, likaså om den är smärtsam.

Brist på aptit och besvär vid matsmältningen, förstoppning och diarré, när den senare ej sammanhänger med katarr, kunna vanligen lätt häfvas med suggestionen.

Nervösa kräkningar under grossessen äro vanligen lätta att bota, likaså sjösjuka.

Nervös hjärtklappning kan också häfvas.

Reumatiska smärtor äro och tillgängliga samt alldeles särskildt *hufvudvärk*, som i suggestionen nästan tyckes ha funnit kan man säga sitt specifika botemedel.

Såsom *pedagogiskt medel* och vid mångahanda *ovanor hos barn* är suggestionen oftast mycket verksam.

Det är omöjligt att uppräknat alla de tillfällen, då suggestionen kan användas. Man botar ofta, säger Bernheim, men man botar icke allt, man lindrar ofta, men man lindrar icke alltid. Stundom misslyckas man, där man trodde sig kunna uträtta något, detta beror då antingen på sjukdomen, hvars natur i något afseende är oss obekant, eller oftast på den psykiska individualiteten, som också har sina hemligheter.

Damernas velociped- åkning i London.

Bref till Idun.

Det var förra sensommaren, som velocipedåkning för damer började taga de dimensioner den nu ernått här i England. Dessförinnan hade man sett en och annan modig dam ila fram på de breda, träbelagda gatorna i Londons West-End, och äfven här och där på landsorten hade en och annan »lady bicyclist» visat sig. Men det var först förra sommaren, som några af den förnäma världens tongifvande damer började uppträda i den vackra Battersea Park, en annars af förnämheterna föga besökt park på södra sidan af Themsen. De stora illustrerade tidningarna intogo vackra illustrationer af »the lady cyclists in Battersea Park», och skaror af skädelystne skyndade dit att se den lifliga och glada synen. Velocipeder hyrdes ut på stället af företagsamma firmor, och lektioner gäfvos i konsten, så att man kunde i en stillsammare del af parken se, hur de första stegen togos af unga — och kanske gamla — »no-viser».

Battersea Park fortfor äfven under hösten och vintern att vara mötesplatsen för ett stort antal damer — och herrar — för hvilka detta nya sällskapsnöje har en så stor dragningskraft, men med den tidiga vårens inträde började den fashionabla världen till stor del draga sig från det aflägsna Battersea till sitt gamla centrum, Hyde Park, och dit var det jag nyligen begaf mig en solig vårdag att se »hur damerna åka velociped».

Från den stora lifiga stråkvägen, Piccadilly, strömma velocipedåkande i skaror i genom hvalfbågarne vid Hyde Park Corner. Klockan är strax 11 f. m. och man skyndar nu som bäst att ha sin timmes »ride»; kl. 12 måste alla velocipeder utrymma parken och gifva uteslutande rum åt dess häfdvunna innehafvare, de eleganta ekipagen, ryttare och ryttarinnor samt fotgängare.

Parken står i sin första vårskrud; plataner, almar, bokar och ekar ha de fina halfutslagna bladen, men kastanier, popplar m. m. äro i det närmaste fullutslagna, och det dröjer nog ej många dagar, förr än den blida vårsolen lockat syren och kastanier i full blom jämte den mängd af andra buskar och träd, som redan stå i sin fulla blomsterkrud. Mandelträden hafva till det mesta förlorat sin ljusröda blomdräkt, men persikoträdens mörkröda blommor lysa ännu på långt håll och de härliga japanska körsbärsträden börja täckas af sina snöhvita blommor.

På de sammetsmjuka gräsmattorna stråla mångfärgade tulpaner, hyacinter, narcissor och de härliga »daffodils» (pingstliljor), Englands vårblommor »par preference», hvilka här odlas till sådan fullkomning och tidigt på våren växa vildt på ängarne.

Den allé, som hufvudsakligen är upplåten åt velocipedåkningen, har på ömse sidor mångdubbla led af åskådare, som tyckas med intensivt intresse betrakta det lifliga skådespelet.

Här är naturligtvis ej frågan om »kappridt», man skulle snarare kunna kalla det sällskapsåkning! En herre och en dam, en herre och två å tre damer åka sida vid sida, medan de ofta underhålla en konversation med hvarandra. Herrar bjuda upp damer till velocipedåkning, liksom de bjuda upp till dans. Här ser man nästan alla åldrar representerade, från skolflickan och skolgossen på 10 år till den åldriga matronan och herrarna på sina fulla 60.

Damernas kostymer bestå i allmänhet af snäfvä, »blytyngda» kjolar och jackor, både öppna och åtsittande. Bluslif af tunt siden eller bomullstyg äro äfven rätt vanliga, men taga sig i allmänhet ej så bra ut som välsittande klädesdräkter. Välsittande måste de vara, men ej hårdt åtsittande, ty därmed är ju det gagnande i motionen bestämt motarbetadt.

Hattar variera äfven mycket: än de storbrättade blomsterhöjda sommarhattarna, än enkla sjömanshattar, än svarta, gråa eller hvita felbhattar, och detta senare slag är naturligtvis det lämpligaste.

Blott en enda dam uppträder i knäbyxor, och en äldre, ful, mager »miss» är det, så man kan ej begära att hennes kostym skall finna mycket anklag. Den mycket omskrifna frågan: *Kjolar eller knäbyxor* för velociped tyckes här med säkerhet vara löst till förmån för de förra och ej som i Paris för de senare.

Säkert och obesvärat röra sig dessa många velocipedåkande herrar och damer mellan de rätt många ryttare och ryttarinnor, som afvikit från »the Rotten Row» — Hyde Parks egentliga ridbana — för att komma och se på »the cyclists». Rätt många vagnar äro här äfven, tvåhjuliga eller fyrhjuliga »dogcarts», »phaetons» etc. med utsökta hästar och seldon, körda af eleganta damer, och man kan ej, tyckes mig, undgå att finna det *vackrare* att se en dam köra eller rida än »åka på velociped». Bland de ridande är en liten »baby» på ungefär två år, som med säkerhet och vana rider sin »pony», ledd af »the groom», som samtidigt ger ett stöd åt den lilla ryttarinnan.

Men klockan är nu nära 12 och hvarje velociped måste försvinna, för att ge rum åt de tusentals ridande, som på eftermiddagen efter intagen lunch efterträdas af lika många åkande och än fler promenerande.

»Parkåkning» (på velociped) är naturligtvis ett mode, ett den fashionabla världens tidsfördrif, som må ha kortare eller längre varaktighet, men det lider intet tvifvel att velocipeden som fortskaffnings- eller motioneringsmedel skall stå sig för damer lika väl som för herrar; och läkare äro i allmänhet öfverensstämmande i åsikten att denna, *använd med måtta och förstånd*, är lika nyttig för de förra som för de senare.

Dess ofantliga spridaing under detta år, ej blott i London, utan öfverallt i England, är alldeles exemplarlos. Fabrikerna kunna ej på långt när leverera alla beställningar till efterfrågan, nya modeller och förbättringar utarbetas ständigt och stora förmögenheter samlas inom kort både af firmor och agenter.

Anna Fleetwood-Derby.

Ur notisboken.

Kronprinsessans hälsotillstånd har beklagligtvis efter ankomsten till Venedig varit mindre tillfredsställande. Hon har de senaste dagarna varit sängliggande och haft lindrig feber, men är nu åter uppe. Kronprinsessan ämnar om några dagar afresa till Baden för att träffa där samtidigt med prinsarne. Dr. Munthe, som varit kronprinsessans följaktig till Venedig, återvänder nu till Rom.

Sveriges tredje kvinnliga läkare, fröken Maria Folkesson, hvilken innehar Fredrika Bremerförbundets största stipendium, vistas sedan början af sislidne mars i Dresden, där hon idkar studier och på samma gång tjänstgör som biträdande läkare hos den ryktbare prof. Leopold i hans stora klinik.

Grefve Tolstojs och fröken Westertunds bröllop kommer att firas någon dag i slutet af månaden, troligen den 27. Först äger vigsel efter rysk ritual rum i ryska kyrkan och därefter å Hotel Rydberg vigsel efter svensk ritual, hvar

efter doktor Westerlund och fru gifva stor middag å hotellet.

Fröken Hulda Lundins slöjdkurs för utbildande af handarbetslärarinnor afslutades för vårterminen sislidne onsdag i Klara folkskola. I kursen hafva deltagit 48 elever. Nästa kurs börjar, enligt annons i dagens tidning, den 6 nästkommande september.

Teater och musik.

Kungl. operan gaf i tisdags stor festföreställning med anledning af Gustaf Vasa-jubileet. Programmet upptog första aktens första tablå samt andra akten ur Naumanns opera »Gustaf Wasa», hvarefter följde en serie tablåer och scener under titel »Ur Gustaf Vasas saga», hvartill hr Daniel Fallström skrifvit den poetiska texten och hr Andreas Hallén komponerat den beledsagande musiken. Som tidningen emellertid på grund af mellankommande helgdag måste pressläggas före festföreställningens början, måste vi uppskjuta ett närmare omnämnande af densamma — liksom af de öfriga teatrarne Gustaf Vasa-föreställningar — till nästa nummer.

Sjögrenskonserten i fredags var af särdeles intressant natur och bekräftade ännu en gång, att hr Emil Sjögren utan gensägelse är vår mest framstående och nationelle tonsättare för närvarande. Några bättre tolkare af sina kompositioner än grevinnan Taube, hr Aulin och Stenhammar torde han och näppeligen kunnat få. Det entusiastiska jubel, som kom såväl de uppträdande som ock till slut hr Sjögren själf till del från den fulltaliga publikens sida, är därför lätt förklarligt.

Brudfärden.

Berättelse från Bohusläns skärgård af Johannes Sundblad.

(Författarens sista, efterlämnade arbete.)

1.

De båda fiskarstugorna lågo ej mer än några kabellängder ifrån hvarandra. De hade kommit upp på samma år, ty då Gudingen* en höst kommit hem från Dovern** med icke mindre än tio vålor mer än vanligt på lott, tyckte han, att det var så godt att »gå an»*** och sätta upp stugan: »Kajsa hade länge nock gått å väntat,» hette det.

Med Torsk-Olle, som var fiskhandlare, hade det varit på samma sätt. Han hade kommit underfund med, att han hade mer på kistbotten, än han själf vetat om; han kunde således göra alldeles detsamma. Det var sålunda endast ett par månader emellan de båda stugornas uppförande. Gift sig hade de båda grannarne äfven gjort samtidigt, och samtidigt, två år senare, syntes ett par hvitstripiga barnhufvuden i de små stugufönstren med sina blyinfattade rutor. Gudingens Kalle var den som först tycktes fått en dunkel förmimelse af att det runda föremålet, som låg tryckt mot rutan mitt emot honom, var ett befyndadt väsen, hvilket han på något sätt borde närma sig. Han gjorde därför instinktmässigt en långsam nickning med hufvudet. Till en början hade detta ingen verkan, men efter

* Ett sådant där tillnamn, som man så ofta får höra i västra skärgården. De uppkommo vanligen på grund af yrket eller någon tillfällig egenkap. Här: jägare efter gudingar (en fågelart).

** En fiskebank i Nordsjön.

*** Go on.

några dagar tog den nedärfda apnaturen ut sin rätt, och nu började det andra hufvudet — detta var en *flickas* — att nicka emot. Så kunde de båda barnen ligga dagar igenom, och veckor kommo och veckor gingo, men alltid var detta sätt att medela sig med hvarandra dem lika nytt och lika kärt.

»Stå inte så där, kära barn! De ä ända ängsligt,» utbrast emellertid en dag Kalles mor. »Du ser ut som en sånn där postlinssnälle †, ja' såg en gång inne i Kongelf, som inte kunde röra sig mer än på ett sätt . . . Kom, ska' ja' lära dej,» och så grep hon med båda händerna om gossen, förde honom först åt höger och stack därpå försiktigt fram hans hufvud, drog det därpå hastigt tillbaka för att i nästa ögonblick åter sticka fram det; tryckte honom därefter ner på soffloket för att därpå låta hans hufvud titta fram från vänstra sidan. Kalle skrek i himmels höjd af pur förskräckelse. På modrens: »ts — ts — min lille! Ja' vill bara lära dej å 'roga' dej,» trodde han platt inte, utan skrek, bara skrek.

Denna var emellertid af den sortens kvinnor, som ej släppa af en uppgjord plan, förrän det visat sig, att den är blankt ogörlig, utan fortsatte hvarje dag med sin dressyr, under det sådana uttryck som: »tig, din rackarunge; förstår du inte, att ja' vill lära dig å roa dej . . . Du ä dummare än far din, dumsnut,» då och då undfölla henne. — Hennes kraft skulle emellertid denna gång kommit till korta, hade ej Lill-Anna i grannstugan kommit henne till hjälp, ty hon började snart mekaniskt »ta efter», och nu tycktes äntligen ett ljus uppgå för den trögtänktare Kalle, och på detta sätt hade de båda barnen till sist lärt sig leka — »titt ut».

Något vidare närmande dem emellan förekom emellertid ej under de närmaste åren, deras mödrar kunde ej riktigt med hvarandra. Gudingskan tyckte, att grannhustrun ville flyta öfver ett grand, då Torsken ansågs vara en smula förmögen, och denna tyckte å sin sida, att Gudingsmadammen var väl skvalleraktig. Visst kunde en tala litet om sin nästa, — det tillät hon ju sig själf — men att så där *jämt* sticka på granna' . . . nej då . . . å därför så . . . Till sist uppgick emellertid den dag, då de båda grannstugubarnen skulle få göra hvarandras närmare bekantskap, och det som förmedlade denna, det var säfghäsen.

Madamen i Torsk-stugan hade nämligen med sin strumpstickning gått ner till en dam, som efter ett par dagars regn alltid bildade sig i en fördjupning på berget. Lill-Anna hade dittills nöjt sig med vatten-ämbaret för sina gäss, men nu började hon finna detta väl trångt och hade ej gifvit sig tillfreds med mindre än hon skulle få låta dem »flyta i den store dammen». Denna var emellertid för djup, för att modren ville låta sexåringen gå dit ensam, hon följde med henne. Från det andra hållet kom grannhustrun med Kalle i släptåg, ty denne ville åter alls *icke* dit, utan å ett annat håll, och därför hade han tagit ett grabbtåg i modrens kjortel för att draga henne tillbaka. Denna låtsade emellertid, som om hon ej märkt något, utan fortsatte sin gång. Visst vände hon sig om ett par gånger och gaf honom ett ruskande, men hade emellertid knappt återtagit sin gång, innan det var lika när.

† Polichenelle.

Ett par minuter därefter hade hon emellertid, äfven hon, hunnit fram till dammen och stod nu på sin sida om denna, med sin strumpa i händerna.

»Nu har du allt gjort hva' du får ångra,» sade gudingskan efter några minuters tystnad.

»Huru så?»

»Jo, nu har tösungen blodat tanna . . . Näste gång vill ho' ha en båt, som ho' sett vår Kalle ha, å så blir dammen för trång, å så vill också ho' ut på viken. Me pojkyttinga' ä de en annan sak . . . Här ve lag kan en ju inte hjälpa't . . . Om dom gäller de, att de ska' krökas i ti', som krokot ska' bli', men hvarför en ska' sätta såna sorgesaker i händera på lösera, de kan ja platt inte förstå.»

»Ho' ba' så gärna, å ja' hade inte hjärta å neka henne . . . Ja' ville . . . Men, min gu', hva' ä' detta?»

Ett starkt plumsande och ett gällt barnskri hade afbrutit henne midt i meningen. Men nu hördes ett nytt: »plums», och innan de båda mödrarna hunnit få klart för sig hvad det handlade om, hade de bägge sina ungar i dammen. Lill-Anna hade sträckt sig för långt ut och därvid tagit öfverbalans, och Kalle hade vid åsynen af flickans öfverhalning släppt grabbtaget i modrens kjol och stod efter ett par långa skutt midt i dammen.

»Ja' menar ja' ble sannspådd,» sade Gudingskan torrt.

»Ja, förr än ja trodde,» svarade grannhustrun surt, i det hon tog ett steg ut i vattnet och ryckte flickan till sig.

»Din otäcke unge, att du inte kan se dej för,» snäste hon, ruskande om den lilla . . .

»Men hva' din unge skulle väta ner sej för,

de' kan ja inte begripa . . . Han borde ha sej e' värma* å den dukti' ändå.»

»Hör du Kalle, kom hit, min pilt, så får ja tala ve' dej,» ropade gudingskan med sin blidaste röst.

Annars ej något mönster i lydnad, stod gossen, narrad af den blida rösten, dock denna gång i nästa ögonblick slökörad bredvid modren. Denna kastade nu strumpstickningen ifrån sig, och i detsamma hördes afmätta skvatt — skvatt — skvatt, under det att vattnet yrde omkring henne.

»Ha ha ha!» skrattade grannhustrun. »De ser ända ut, som om du klappa' byk . . . Se så, se så! Nu kan de vara nog . . . Laga, att du får honom hem och i värme; di »värma» värmer honom ju bara på ett ställe . . . Se så . . . se så! Slå inte ihjäl pojken!»

Detta var slutet på Kalles första försök i uppmärksamhet mot könet, men det var ock början till en närmare bekantskap mellan de båda barnen. De delade från den dagen ljufft och ledd, i det senare abc-boken äfven inräknadt, med hvilken de vid den tiden just började göra bekantskap, då mödrarna för att hjälpa hvarandra öfverenskommo att hvar sin vecka vara »skolmästerska» för dem båda. I sina lekar voro de ännu mer oskiljaktiga. Under dessa kom Kalle i tillfälle att tre gånger fiska upp lek-kamraten ur vattnet, hvilket denna betalade med att en gång kasta ut en tågända till fosterbrodern, då denne höll på »att bli i».

2.

»Jaså, han ä' allt kommen,» sade skeppar

* En uppvärming.

Olsson, i det han, stickande upp hufvudet ur pliktluckan, fick syn på en brigg, hvilens rödhvita flagg i toppen på focken utvisade dess danska nationalitet.

»Ja, tro inte, att Sivertsen försummar sej, då de' ä' fråga om å skaffa sej skeppspojkar från Gullholmen,» sade besättningskarlen, som med snuggan i munnen och sydvästen i nacken stod lutad mot relingen och såg ut mot denna.

»De' ä' hvartannat år, tror ja', eller hur?»

»Jo, de' slår in . . . Di ska' allti' genomgå ett litet prof i riggen, innan han tar dom te' go'e . . . Ja' känner te de där, ska ja' säja, för ja' ä' barnfödd här på Gullholmen, som skeppar'n vet.»

(Forts.)

»Doktors hustru.»

Vi ha blifvit uppmärksamgjorda på, att den skiss under denna rubrik, som var införd i Idun nr 18 såsom original af *Jeanne K.*, endast utgör en öfversättning efter den tyske förf. F. L. Reimars novell »Unbedeutend». Då vi, efter den undersökning vi anställt, vilja tro, att insändarinnan snarare handlat af bristande förstånd om sakens innebörd än i afsiktligt uppsåt att vilseleda oss och allmänheten, må — under beklagande af det skeddade — för denna gång stanna vid detta meddelande.

Innehållsförteckning:

Karin Larsson; af E. S.-g. (Med porträtt). — Våraton; dikt af Ellen Lundberg f. Nyblom. — Förstämningar eller dåligt lynne? Af Amanda Leffler. — I maj; utdrag ur Lillys dagbok, af Agathe Lind. — Att blifva sjuksköterska; en praktisk vägledning för unga kvinnor vid valet af lefnadsbana, af Fru Brita. (Forts.). — Vårstök; af Bell. — Iduns läkarartiklar. VIII: Psykoterapi, af dr O. G. Wetterstrand. (Forts o. slut). — Damernas velocipedåkning i London; bref till Idun från Anna Fleetwood-Derby. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Brudfärden; berättelse från Bohusläns skärgård af Johannes Sundblad. (För:s sista, efterlämnade arbete). — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Af L—a.

Jag är en askunge, ja, det är jag!
Ett styfbarn just och behandladt så!
Det finns ej dräkt såsom min, det svär jag,
Så tarflig, färglös att skåda få.
I dräkter mer eller mindre granna
Sig mina syskon bege på färd
I stora världen — men jag får stanna
Vid hemmets torftiga, kalla härd.

Man vill mig knappast till nödtorft
unna
De smulor, hvilka man ratat har.
Då bör det väl ej förundra kunna
Om Kajsa Varg jag till mönster tar?
Men Gud, hvad skrån emot himlen
skalla
Om brott mot ordning och rätt och
lag!
Som största niding betrakta alla
Mitt stackars lilla förtryckta jag.

Dock har till tröst under lefnads-
loppet
Jag fått ett praktigt, briljant humör.
Jag flyktig är, lever glad på hoppet
Och skall så lefva till dess jag dör.
Väl någon gång till de skadeglade
Jag torde räknas, min kära vän;
Men kom ihåg då hvad lärka sade:
»Betaldt som kvittras» just! Jo, jo
men!

På goda saker, som kunna locka,
Jag ser här nedan just ingen brist.
Om blott i fred nu jag finge plocka,
Jag kunde komma på grönan kvist!
Här fick jag fatt nu, hvad hela lifvet
Just är — fast stundom en tragedi;
Hvad — när ridån en gång nedfärd
blifvit —
Abbonnementsloge bestämdt skall bli:

Där ser jag en utaf tjocka slakten,
Historiskt ryktbar — jag bockar mig!
Och en, som ej tål den minsta flakten,
Men är förskräckligt nervös af sig;
Hvad aldrig klippskt, endast klippt
plär vara;

Och hvad du måste för att få skörd;
Hvad du ock måste, om man skall
skall svara;
Och hur du kallas, af vrede rörd;

Hvad på hvarandra så snabbt för-
svinna
I tidens strandlösa, djupa haf;
En tidens runa, som skall dig minna
Om sorg och präfnings, som lifvet
gaf;

Hur tiden färgar — det kan ej fela —
Den allra rödaste rabulist;
Och hvad man säger att tid kan
hela,
Fast det går långsamt ibland för-
visst;

En, som har tänder som heta duga,
Fast de ej sitta i — nå, min vän?
Hvad detektiverna, knepigst sluga,
Med ifver söka ju brottslingen;
Hvad man dock ofta just efter denna
Totalt igensopadt finna plär;
Nämn någonting, som man brukar
bränna
(Af annan sort man däri sig klär!)

Familjens hufvud. — Och hvad det
gifvet
Väl borde lämna en gång till sist;
Om notabene det här i lifvet

Förståndigt — fyll själf i satsens
brist!
Hvaraf du ofta skall upprörd skåda
Den spegelblanka och stilla sjö;
Två verb — i infinitiven båda;
Och hvad du gör, se'n du sagt adjö.

Hvad icke fysiskt och ej moraliskt
Du någon bör — ja, det vet du väl!
Men om du gör det helt omoraliskt —
Hvad man kan kalla dig då med
skäl;
Hvad nog ni människor gärna göra;
Och hvad vår Herre dock gör till
sist;

Hvad är som örnar kan sammanföra?
Hur mamma baby nog finner visst;

Hvarmed det nog skulle fruktlöst
vara

Att söka tvätta en neger ljus;
Hvad man i grufvorna kan befara;
Och hvad som kröner helt visst hvart
hus;
Prepositioner, jämt två, jag ser nu;
Ett jordiskt mått, litet ej, min själ!
Och så ett namn, som jag vet du
ger ju

Åt två, som höra tillsammans väl;

Nu fann jag just på ett praktigt
ställe!
Ett fält så bördigt — hvad växer
där?

En liten axplockning gör jag 'falle' —
Jag kan ej strida mot mitt begär!
Jag vet fullväl hvad nu blir på måttet
För mina arga belackare.
Jag tänker nog äfven du förstätt'et —
Jag tar till flykten — så godt är de!

Aritmorem.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 = en
naturföreteelse;
1, 2, 3, 4, 5, 6, 8 = en ljus punkt;
2, 3, 4, 5, 8 = skogsprodukt;

3, 4, 5, 6 = bergsprodukt;
4, 5, 6, 8 = ett verb uttryckande
motsatsen till »icke vilja»;
3, 4, 1, 2 = rörelsebringande;
1, 2, 3, 4, 9, 8 = dåligt handt-
verk;
1, 3, 4, 10 = något som hvarje
människa har;
7, 4, 9, 2 = sportplats;
1, 2, 8, 9, 10 = byggnad;
1, 4, 10 = en skicklig simmare.
Nilép.

Lösningar.

Sifferlogogryfen: Lösningen.

Charaden: Vadmal.

Kapselgåtan: Ramses, Attila Ko-
res, »Ivan den förskräcklige», Omar,
Nero, Marius, Darius, Domald,
Alexander, »Blodiga Maria», Tamer-
lan, Sulla, Alarik, »Olof den helige»,
Hanibal, Luther, Lysander, Tilly,
»Karl den skällige».

Fyrkantgatan: s k r å n

k r e t a

r e n a d

å t a l a

n a d a b

Anagrammet: 1, rostar, 2, rosart,
3, trasor.

Geografisk kedjegåta: Bremen — Eno
— Norge — Gedan, stad i Arabien
— Antolo, stad i Abyssinien —
Lourdes — Eskilstuna — Namur.

Apokopen: Rosta.

ENEROTH & Co.
Tekniska Fabriken "GÖTA LEJON"
*** GÖTEBORG.

rekommendera sitt allmänt erkända
LUTPULVER
— fritt från klor —

Lutpulvret begagnas vid lak eller tvatt i stallet
för bästa och renaste aska. Användningssättet
alldeles samma som med vanlig asklut, och
SÅP-PULVER (fritt från klor)

Sparar **penningar.**
— Sparar **arbete.**
— Sparar **kläder** och
— ersätter såpa eller tvål